

УДК 929 Кандиба:373.5-055.2.,1853/1920”

DOI 10.12958/2227-2844-2020-6(337)-158-166

Коробчук Анна Сергіївна,

аспірантка кафедри історії України

Одеського національного університету імені І. І. Мечникова,

м. Одеса, Україна.

korobcukanna@gmail.com

<https://orcid.org/0000-0001-9125-7036>

**ВАРВАРА ПЛАТОНІВНА КАНДИБА (ФРЕДЕРІКС) –
КЕРІВНИЦЯ ОДЕСЬКОГО ІНСТИТУТУ
ІМПЕРАТОРА МИКОЛИ І**

У ХІХ ст. в Російській імперії відбувалася модернізація, яка знайшла прояви не лише в економічному житті, але й сфері освіти. Британський історик Норман Дейвіс у світовому бестселері „Європа. Історія” стверджував: *„Жителі міст уже не могли існувати, не вміючи бодай трохи писати і рахувати, загальна початкова освіта стала необхідністю для дітей обох статей... До освіти стали залучати й жінок...”* (Дейвіс, 2001, с. 800–801). Нові життєві реалії обумовили популярність „finishing schools” (пансіони для дівчат) в світі. Заможні дівчата навчалися, переважно, етикету, манерам, управлінню домашнім господарством (Merxha V., 2020). Зокрема, в 1843 р. у США було засновано Miss Porter's School (Школа міс Портер). Важливо, що цей заклад освіти продовжує успішно функціонувати на сьогодні (MISS PORTER'S SCHOOL 2020). На території Російської імперії закритими привілейованими закладами освіти для панянок були інститути шляхетних дівчат.

У 1764 р. з ініціативи імператриці Катерини II було засновано „Императорское воспитательное общество благородных девиц” (Смольний інститут), яке стало першим в Російській імперії жіночим закладом освіти (Бондарчук, 2005). Дана установа увійшла в історію новоутвореної держави під назвою Союз Радянських Соціалістичних Республік (СРСР), оскільки саме в колишньому Смольному інституті розташовувалася штаб-квартира лідера більшовиків Володимира Ульянова (Леніна) (Пайпс, 2005).

У межах сучасної України функціонувало п'ять інститутів шляхетних дівчат: в Харкові (1812), Полтаві (1817), Одесі (1829), Керчі (1835), Києві (1838) (Бондарчук, 2005), які проіснували до скрутних 1917–1920 рр.

У ХІХ – на початку ХХ ст. панянки півдня Російської імперії мали змогу навчатися в Керченському (Кушниковський дівочий

інститут) або Одеському інституті шляхетних дівчат (далі – Інститут). Останній являв собою закритий привілейований заклад жіночої освіти, який належав до першого розряду (елітних закладів) відомства установ імператриці Марії Федорівни. В останній період свого існування установа отримала назву – Одеський інститут імператора Миколи I.

Успішне функціонування закладу освіти визначається як об'єктивними, так і суб'єктивними чинниками. Перші – це насамперед загальна політика влади щодо розвитку установ, а останні – наявність ефективного керівника установи. Впродовж 1829–1889 рр. Одеський інститут шляхетних дівчат очолювали шість керівниць, які зробили свій внесок в розвиток інституції. Серед них відрізняється, насамперед тривалістю перебування на чолі Інститут (майже 30 років), Варвара Платонівна Кандиба. Проте життєвий і професійний шлях керівниці залишається недослідженим.

Головним джерелом з вивчення життєвого та професійного шляху вказаної вище освітянської діячки є формулярні списки, які зберігаються в її особовій справі в Державному архіві Одеської області (ДАОО, Ф. 46, оп. 1, спр. 43). Також, фрагментарно згадується постать В.П. Кандиби в мемуарах деяких вихованок закладу освіти. Насамперед, свої перші враження від Інституту описала в своїх спогадах Ніна Аленикова „Русская трагедия. Дороги дальние, невозвратные” (Аленикова, 2010), котра встигла побувати в лавах двох інститутів шляхетних дівчат, а відповідно мала змогу порівняти окремі моменти повсякденного життя вихованок закладів освіти.

Ключовою працею з історії Інституту є „Краткий исторический очерк 50-летия Одесского института благородных девиц” (1879) (Краткий исторический очерк пятидесятилетия Одесского института Благородных девиц, 1879). Однак, це видання хронологічно не охоплює діяльність Інституту в останній період його існування (1898–1920) на які припадає керівництво В.П. Кандиби. Відповідно дослідження біографії В.П. Кандиби буде слугувати її доповненням.

Варвара Платонівна Кандиба (Фредерікс) народилася у 1853 р. у дворянській родині. Знатний рід баронів Фредерікс походить з Голландії й був заснований у XVIII ст., коли придворний банкір І. Ю. Фредерікс разом з його нащадками був удостоєний боярського титулу (Бароны Фредерикс, 2009). Її батько, Платон Олександрович Фредерікс (1828–1888) обрав військову кар'єру. Він мав чин генерал-майора, а згодом дослужився до генерал-ад'ютантом та генерал-лейтенантом (Ремнев, 2020).

Дівчина здобула елітну освіту в Московському училищі ордену св. Катерини (Катерининський інститут шляхетних дівчат). 15 липня 1873 р. В. П. Фредерікс стала фрейліною імператриці Марії Олександрівни (дружина імператора Олександра II). Незабаром, вона вийшла заміж за Володимира Тимофійовича Кандибу. Історія литовсько-

українського роду Кандиб сягає XVI ст. (Мицик, 2007). У 1906 р. Починаючи, з 1874 р. він служив ротмістром і ад'ютантом при генерал-губернаторові Східного Сибіру, де водночас на посаді генерал-губернатора перебував П. О. Фредерікс. Чоловік В.П. Кандиби, також, відзначився в російсько-турецькій війні 1877–1878 рр. і пішов у відставку в чині генерал-майора.

У 1875 р. у родині Кандиби народилася перша донька, яку назвали Варвара, а в 1877 р. друга – Ольга, а через два роки з'явилася на світ молодша – Євгенія. Значимо, що доньки у подальшому активно продовжили роботу матері на освітянській ниві.

У 1883 р. Варвара Платонівна посіла посаду головної наглядачки Саратовської Маріїнської жіночої гімназії (ДАОО, Ф. 46, оп. 1, спр. 43, арк. 7 об.). У статті „Пятидесятилетие Саратовской Мариинской Женской Гимназии” відзначається, що з початком служби В.П. Кандиби в заклад освіти й справи гімназії пішли вгору (Саратовский духовный вестник, 1910). Відомство стимулювало успішну роботу В. П. Кандиби на поприщі жіночої освіти, надаючи керівниці додаткові грошові пільги та премії. Насамперед, на посаді головної наглядачки Саратовської Маріїнської жіночої гімназії з відомчих фінансів вона отримала 600 руб. на рік на додаткові витрати.

26 жовтня 1889 р. найвищим рескриптом імператриці Марії Федорівни В. П. Кандиба була призначена на посаду начальниці Одеського інституту шляхетних дівчат. Одна з молодших вихованок Інституту, Ніна Аленікова пізніше в згаданих вище мемуарах сповістила читачам свої перші враження від керівниці: *„Начальница Кандыба, очень высокая, худощавая дама, встретила нас холодно и величаво. Она сразу же вызвала классную даму, которой меня поручила...”* (Аленникова, 2010). Прикметно, що в подальшому дівчина перебралася до Санкт-Петербурга і продовжила навчання в Павловському Інституті шляхетних дівчат. Зі спогадів панянки: *„В противоположность отцовскому суждению дисциплина оказалась куда менее строгая, чем в Одессе”* (Так само).

Відомство стимулювало роботу В.П. Кандиби на посаді керівниці Одеського Інституту шляхетних дівчат за допомогою високої заробітної плати та додаткових премій, які сягали на 1915 р. загальної суми 4288 руб. 27 коп. За цю суму входило 1200 руб. заробітної плати в рік, окрім того 1200 руб. на утримання (проживання, квартира), а також додаткові надбавки за досвідченість. Відповідно лише за щомісячну зарплатню вона мала змогу придбати коня для їзди, який коштував 100 руб. Винятковими були щорічні виплати на виховання доньки Ольги у розмірі 300 руб. впродовж 6 років. Починаючи з 1898 р., за гідну службу В. П. Кандиба отримувала виплати в розмірі 240 руб., які надавалися раз на п'ять років. З 1911 р. за якісну, сумлінну, а також тривалу служби в

зкладах жіночої освіти вона отримала особисту надбавку в 800 руб. за рік.

Починаючи з 1890 р., В. П. Кандиба отримала право на відпустку в канікулярний час. Цього року вона відлучилася від інститутського дітища лише на 8-10 днів, але вже через рік керівниця покинула установу на 6 тижнів. Мали місце в робочому графіку Варвари Платонівни також відрядження до імперської столиці – Санкт-Петербургу. На межі 1909–1910 рр. В. П. Кандиба вирушила в закордону відпустку. У подальші роки її відпочинок співпадав з літнім канікулярним часом гімназії (ДАОО, Ф. 46, оп. 1, спр. 43, арк. 10).

Відзначалася плідна робота В. П. Кандиби в Інституті за допомогою нагород, які підвищували авторитет керівниці закладом. Зокрема, 31 травня 1897 р. вона отримала срібну медаль на згадку про царювання імператора Олександра III. Наступного року удостоїлася „Мариинского знака отличия” за роботу в відомстві впродовж 20 років. Нагорода була започаткована 14 грудня 1828 р. імператором Миколою I в пам'ять про свою мати імператрицю Марію Федорівну (1759–1828). Відзнакою нагороджувалися жінки (в день народження Марії Федорівни – 14 жовтня) за довготривалу старанну службу в установах імператриці Марії у безпосередньому віданні імператора і членів імператорської родини (Левин, 2020).

Керівниця Інституту також отримала право носіння вензельного знаку на честь сторічного ювілею Відомства установ імператриці Марії Федорівни. У 1903 р. В. П. Кандиба отримала право на носіння нагрудного знаку. У 1908 р. Варварі Платонівні з нагоди 25 річчя роботи була вручена одна з найцінніших нагород – найвищий рескрипт разом з брошкою, яка прикрашалася коштовними камінням (ДАОО, Ф. 46, оп. 1, спр. 43, арк. 21 зв.).

В історії Російської імперії 1913 р. відзначився гучними святкуваннями на честь 300-річчя перебування при владі династії Романових. Під час урочистих церемоній значна кількість імперських службовців отримали свої винагороди за вірну та сумлінну службу на своїй ниві. Не обійшлося без чергової нагороди Варвари Платонівни, яка на основі Найвищого повеління отримала право на носіння світло-бірюзової медалі на честь 300-річчя дома Романових.

Вважаємо, що однією з головних заслуг В. П. Кандиби була наявність вимог (більш доповнені та роз'яснені в порівнянні з попередніми) до бажаючих дівчат вступити в той чи інший клас закладу освіти. Важливим, стала поява в закладі нової категорії вихованок – напівпансіонерки, які виховувались здебільшого вдома, а навчалися в Інституті. Прикметно, що навіть в неспокійні революційні часи документація закладу (формулярні списки персоналу та викладачів, особові справи вихованок) велася й зберігалася належним чином.

Варвара Платонівна дбала про безпеку вихованок закладу освіти. Підтвердженням цьому може слугувати випадок, коли градоначальник Павло Олексійович Зелений, який (Мельникова, 2020) негативно відреагував на прохання В. П. Кандиби, щодо виділення охорони, що мала б супроводжувати дівчат під час переїзду з замиської дачі в міську будівлю Інституту. Згідно мемуарів сучасника подій журналіста та публіциста В. М. Дорошевича один з діалогів керівниці інститутом та П. О. Зеленого виглядав наступним чином: „ – Я к вашему превосходительству с покорнейшей просьбой. Позвольте моим девочкам гулять по бульвару. – Что-о-о?! – Позвольте моим девочкам... – Да я... тебя... и твоих... И полились "слова"... ” (Дорошевич, 2016).

Коли В. П. Кандиба припинила керувати закладом освіти точно не відомо, але в літературі вважають (Гарницкая, 2014), що В.П. Кандиба була останньою з керівниць Одеського інституту імператора Миколи І. На шпальтах місцевого видання „Одеський листок” за 6 листопада 1919 р. розміщена інформація про повернення установи з семимісячної евакуації в Батумі на чолі якого перебувала пані Ахльостишева (А.Ш., 1919).

В. П. Кандиба пішла з життя 19 серпня 1932 р. на 80 році життя. Вона була похована на Другому християнському кладовищі м. Одеси. Значимим є те, що в 2017 р. групою волонтерів „Мій дім Одеса” відновили не лише могильний хрест і надгробок на могилі керівниці Інституту, а й відреставрували сусідню могилу її доньки Ольги, яка очолювала гімназію на вул. Пастера (нині школа №105) (На Втором християнском кладбище, 2020)

Таким чином, з В. П. Кандибою пов’язаний цілий період існування інституції під назвою Одеський інститут імператора Миколи І, який охоплював майже 30 років. Заступила на високу та відповідальну посаду, будучи випускницею одного з Інститутів шляхетних панянок, що дало можливість знати специфіку виховання та освітнього процесу в закритій установі. Також, В. П. Кандиба мала відповідний педагогічний досвід на різних посадах у закладах Відомства імператриці Марії Федорівни, що дало змогу професійно керувати установою, надаючи якісну освіту та виховання пансіонеркам. Педагогиня, не зважаючи на непрості роки в історії імперії виховала цілу плеяду дівчат, які у майбутньому реалізували себе у різноманітних сферах життя.

Список використаної літератури

1. Дейвіс Н. Європа: Історія / пер. з англ. П. Тарашук, О. Коваленко. Київ: Видавництво Соломії Павличко “Основи”, 2001. 1502 с.
2. Merxha V. Finishing Schools in Switzerland: Everything You Need to Know. URL: <https://studyinginswitzerland.com/finishing-schoolsswitzerland/#:~:text=Finishing%20schools%20are%20educational%20institutions,prepare%20them%20for%20married%20life>.
3. Miss porter’s

school. 2020. URL: <https://www.porters.org/>. **4. Бондарчук П. М.** Інститути шляхетних дівчат. *Енциклопедія історії України* / редкол.: В. А. Смолій (голова) та ін. Київ: „Наукова думка”, 2005. Т. 3. 672 с. URL: http://www.history.org.ua/?termin=Inst_shljahetnyh_divchat. **5. Пайпс Р.** Русская революция. Кн. 3. Россия под большевиками. 1918–1924. URL: <https://coollib.xyz/b/395613-richardedgar-payps-russkaya-revolyutsiya-kniga-3-gossiya-pod-bolshevikami-1918-1924>. **6. Державний архів Одеської області (Україна).** Ф. 46. Оп. 1. Спр. 43. 23 арк. **7. Краткий** исторический очерк пятидесятилетия Одесского института благородных девиц. Одесса, 1879. 44 с. **8. Бароны** Фредерикс. 2009. URL: <http://baronss.ru/publ/1-1-0-501>. **9. Ремнев А. В.,** Суворова Н. Г. Фредерикс Платон Александрович. URL: <http://bsk.nios.ru/enciklodediya/frederiks-platon-aleksandrovich>. **10. Мицик Ю. А.** Кандиби. *Енциклопедія історії України* / редкол.: В. А. Смолій (голова) та ін. Київ: „Наукова думка”, 2007. Т. 4. 528 с. URL: <http://www.history.org.ua/?termin=Kandybu>. **11. Саратовский** духовный вестник URL: <https://pravoslavnoe-duhovenstvo.ru/media/priestdb/materialattachment/attachment/7f/a9/7fa93214-227e-4a86-8869-94dfb5959c08.pdf>. **12. Аленикова Н.** Русская трагедия. Дороги дальние, невозвратные. 2010. URL: <https://libking.ru/books/nonf/nonf-biography/522796-4-nina-alenikova-russkaya-tragediya-dorogi-dalnie-nevozvratnye.html#book>. **13. Левин С. С.** Мариинский знак отличия беспорочной службы (Из готовящейся к изданию книги под рабочим названием „Женские награды Российской империи. 1714–1917 гг.”). 2012. URL: <http://ozyorsk-shkola.ru/wp-content/uploads/2012/05/Мариинский-знак-отличия-беспорочной-службы.pdf>. **14. Мельникова А.** Капитаны Атлантической эскадры. URL: <https://kronvestnik.ru/history/12235>. **15. Дорошевич В. М.** П. А. Зеленый Страничка из русской истории. 2016. URL: http://az.lib.ru/d/doroshewich_w_m/text_1909_zeleny.shtml. **16. Гарницкая И.,** Жакова Т., Решетов С. Мои духовные наставницы. *Вечерняя Одесса*. 2014. URL: <https://odessa1.com/articles/moi-duhovnye-nastavnicy.html>. **17. А. Ш.** Возвращение института благородных девиц. *Одесский листок*. 1919. № 156. С. 4. **18. На Втором** христианском кладбище восстановили могилу начальницы Одесского института благородных девиц. *Думская*. URL: <https://dumskaya.net/news/na-vtorom-hristianskom-kladbishche-vosstanovili-122839/>.

References

1. Devies, N., & Petro Tarashchuk. (2000). *Yevropa: Istoriia* [Europe: History]. Kyiv: Osnovy [in Ukrainian]. **2. Merxha, V.** (n.d.). Finishing Schools in Switzerland: Everything you Need to Know. Retrieved from <https://studyinginswitzerland.com/finishing-schools-switzerland/#:~:text=>

Finishing%20schools%20are%20educational%20institutions. **3. Miss Porter's School.** (n. d.). Retrieved from <https://www.porters.org/>. **4. Bondarchuk, P.** (2005). Instytuty shliakhetnykh divchat [Institutes of noble girls]. *Entsyklopediia istorii Ukrainy – Encyclopedia of the History of Ukraine*. V. A. Smolii (Eds.). (Vol. 3). Kyiv: Naukova dumka. Retrieved from http://resource.history.org.ua/cgi-bin/eiu/history.exe?&I21DBN=EIU&P21DBN=EIU&S21STN=1&S21REF=10&S21FMT=eiu_all&C21COM=S&S21CNR=20&S21P01=0&S21P02=0&S21P03=TRN=&S21COLORTERMS=0&S21STR=Inst_shljahetnyh_divchat [in Ukrainian]. **5. Pipes, R.** (2005). Russkaya revolyuciya. [The Russian Revolution]. (Vol. 3). Retrieved from <https://coollib.xyz/b/395613-richard-edgar-payps-russkaya-revolyutsiya-kniga-3-rossiya-pod-bolshevikami-1918-1924> [in Russian]. **6. Dokumenty** G-zhi Nachal'nicy Odesskago Instituta imperatora Nikolaya i V. P. Kandyba [Documents of Ms. Head of the Odessa Institute of Emperor Nicholas i V. P. Kandyba]. *Derzhavnyi arkhiv Odeskoi oblasti (Ukraina)*. F. 46. Op. 1. Spr. 43. 23 ark. [in Russian]. **7. Kratkij** istoricheskij ocherk pyatidesyatiletija Odesskago instituta Blagorodnyh devic [A brief historical essay on the fiftieth anniversary of the Odessa Institute of Noble Girls]. (1879). Odessa [in Russian]. **8. Barony** Frederiks [Baron Fredericks]. (2009). Retrieved from <http://baronss.ru/publ/1-1-0-501> [in Russian]. **9. Remnev, A. V., & Suvorova, N. G.** (n. d.). Fredericks Platon Alexandrovich [Frederiks Platon Aleksandrovich]. Retrieved from <http://bsk.nios.ru/enciklodediya/frederiks-platon-aleksandrovich> [in Russian]. **10. Mitzik, Y. A.** (2007). Kandibi [Kandibi]. *Entsyklopediia istorii Ukrainy – Encyclopedia of the History of Ukraine*. V. A. Smolii (Eds.). (Vol. 4). Kyiv: Naukova dumka. Retrieved from <http://www.history.org.ua/?termin=Kandyby> [in Ukrainian]. **11. Saratovskiy** dukhovnyi vestnyk [Saratov spiritual bulletin]. (n. d.). Retrieved from <https://pravoslavnoe-duhovenstvo.ru/media/priestdb/materialattachment/attachment/7f/a9/7fa93214-227e-4a86-8869-94dfb5959c08.pdf> [in Russian]. **12. Alennikova, N. S.** (2010). Russkaya tragediya: dorogi dal'nie, nevozvratnye [Russian tragedy. Roads are long, irreversible]. Centrpoligraf [in Russian]. **13. Levin, S. S.** (2012). Mariinskij znak otlichiya besporochnoj sluzhby (Iz gotovyashchejsya k izdaniyu knigi pod rabochim nazvaniem „Zhenskie nagrody Rossijskoj imperii. 1714–1917 gg.”) [Mariinsky badge of distinction of impeccable service (From the book being prepared for publication under the working title „Women's Awards of the Russian Empire. 1714–1917”)]. Retrieved from <http://ozyorsk-shkola.ru/wp-content/uploads/2012/05/Мариинский-знак-отличия-беспорочной-службы.pdf> [in Russian]. **14. Melnikova, A.** (n. d). Kapitany Atlanticheskoy eskadry [Captains of the Atlantic Squadron]. Retrieved from <https://kronvestnik.ru/history/12235> [in Russian]. **15. Doroshevich, V. M.** (2016). P. A. Zelenyj. Stranychka iz russkoi ystorii [P. A. Zelenyj. Page from Russian history]. Retrieved from http://az.lib.ru/d/doroshevich_w_m/text_1909_zeleny.shtml [in Russian]. **16. Garnitskaya, I., Zhakova, T., & Reshetov, S.** (2014). Moi duhovnye

nastavnicy [My spiritual mentors]. *Evening Odessa*. Retrieved from <https://odessa1.com/articles/moi-duhovnye-nastavnicy.html> [in Russian].

17. A. Sh. (1919). Vozvrashchenie instituta blagorodnyh devic [The return of the institute of noble girls]. *Odesskij Listok*, 156, 4 [in Russian].

18. Na Vtorom hristianskom kladbishche vosstanovili mogilu nachal'nicy Odesskogo instituta blagorodnyh devic [The grave of the head of the Odessa Institute of Noble Maidens was restored in the Second Christian Cemetery]. *Dumskaya.net*. Retrieved from <https://dumskaya.net/news/na-vtorom-hristianskom-kladbishche-vosstanovili-122839/> [in Russian].

Коробчук А. С. Варвара Платонівна Кандиба (Фредерікс) – керівниця Одеського інституту імператора Миколи I

Однією з найвидніших персон серед персоналу Одеського інституту імператора Миколи I (Одеського інституту шляхетних дівчат) була Варвара Платонівна Кандиба. Метою статті є розкриття професійної діяльності В. П. Кандиби на посаді керівниці Одеського інституту імператора Миколи I, а через призму біографії простежити окремі моменти функціонування закладу освіти. Наукова новизна полягає в тому, що вперше було досліджено біографію В. П. Кандиби. За 29 років, що майже третина від усього часу існування закладу освіти керівництво очолювала Варвара Платонівна Кандиба. Педагогиня, не зважаючи на складні роки в історії імперії виховала цілу плеяду дівчат, які у майбутньому реалізували себе у різноманітних сферах життя. Заступила на високу та відповідальну посаду, будучи випускницею одного з Інститутів шляхетних дівчат, що дало можливість знати специфіку виховання та освітнього процесу в закритій установі.

Ключові слова: В. П. Кандиба, Одеський інститут шляхетних дівчат (Одеський інститут імператора Миколи I), Відомство установ імператриці Марії Федорівни.

Коробчук А. С. Варвара Платоновна Кандыба (Фредерикс) – начальница Одесского института императора Николая I

Одной из самых видных персон среди персонала Одесского института императора Николая I (Одесского института благородных девиц) была Варвара Платоновна Кандыба. Целью статьи является раскрытие профессиональной деятельности В. П. Кандыбы в должности руководительницы Одесского института императора Николая I, а через призму биографии проследить отдельные моменты функционирования учебного заведения. Научная новизна заключается в том, что впервые была исследована биография В. П. Кандыбы. Выводы. За 29 лет, а это почти треть от всего времени существования учебного заведения руководство возглавляла Варвара Платоновна Кандыба. Педагог, несмотря на сложные годы в истории Российской империи воспитала целую плеяду девушек, которые в будущем реализовали себя в

различных сферах жизни. Заступила на высокую и ответственную должность, будучи выпускницей одного из институтов благородных девиц и знала специфику воспитания и образовательного процесса в закрытом учреждении.

Ключевые слова: В. П. Кандыба, Одесский институт благородных девиц (Одесский институт императора Николая I), Ведомство учреждений императрицы Марии Федоровны.

Korobchuk A. S. Varvara Platonivna Kandyba (Frederix) – head of the Odessa institute of emperor Nicholas I

One of the most prominent figures among the staff of the Odessa Institute of Emperor Nicholas I (Odessa Institute of Noble Ladies) was Varvara Platonovna Kandyba. The purpose of the article is to disclose the professional activities of V. P. Kandyba as the head of the Odessa Institute of Emperor Nicholas I, and through the prism of a biography to trace some aspects of the functioning of the educational institution. The scientific novelty is that for the first time the biography of V. P. Kandyba. The research methods are based on the main principles of historicist tradition, scientific objective, comprehensive approach. Author in the article use the biographical interpretive method, comparative, narrative analysis. Conclusions. For 29 years, almost a third of the entire existence of the educational institution, the leadership was headed by Varvara Kandyba. Despite difficult years in the history of the empire, the teacher brought up a whole galaxy of girls who in the future realized themselves in various spheres of life. She took a high and responsible position as a graduate of one of the Institutes of Noble Ladies, which gave the opportunity to know the specifics of education and the educational process in a closed institution.

Keywords: V. P. Kandyba, Odessa Institute of Noble Ladies (Odessa Institute of Emperor Nicholas I), women's education, nobleness, comprehensive education, the South Ukraine, department of Empress Maria establishments, closed girl's boarding schools.

Стаття надійшла до редакції 09.11.2020 р.

Прийнято до друку 13.11.2020 р.

Рецензент – д. і. н., проф. Набока О. В.